

Back to school / Stay at school

1. Utgangspunktet

Hensikten med tiltaket «Back to school», iverksatt av NAV Midt-Telemark, er å redusere utenforskap blant unge. Målsettingen er å hjelpe ungdom med manglende fullført utdanning med å ta opp fag, slik at de kan gå videre med opplæring eller arbeid. Underveis i prosjektperioden har tiltaket utviklet seg til også å inkludere et forebyggende element, omtalt som «Stay at School». Tiltaket består dermed i dag av to deler.

Bakgrunnen for tiltaket er utfordringer og utenforskap knyttet til unge i regionen som enten har droppet ut av videregående skole eller som ikke har fullført videregående skole på normert tid. Disse ungdommene har kommet til NAV, og det har vist seg å være ulike og sammensatte årsaker til at ungdommene ikke klarer å gjennomføre kvalifiseringen.

Tiltaket «Back to School» svarer veldig direkte på denne problemstillingen ved at det jobbes konkret mot å hjelpe ungdommene med å fullføre eksamen slik at de kvalifiseres. Det jobbes blant annet mye med å skape et godt læringsmiljø og gode relasjoner til ungdommene. Tiltaket «Stay at School» er innrettet for å forebygge frafall.

2. Målgruppen

Målgruppen for tiltaket er ungdom i alderen 16-30 år med opplæringsrett. «Back to School» jobber med den delen av ungdommene som står utenfor opplæring og arbeid, mens «Stay at School» jobber med elever og lærlinger som står i fare for å avbryte videregående opplæring. Rekruttering til «Back to School» skjer ved at veiledere i NAV eller Talenhuset tilviser deltakere, ved at videregående skole tar kontakt eller ved at kandidater tar kontakt på eget initiativ. I det siste tilfeller kan de ha blitt anbefalt tiltaket via familie eller venner eller fått høre om det på annet vis siden tiltaket etter hvert har blitt godt kjent i området. I «Stay at School» gjøres rekruttering på skolene i samarbeid med kontaktlærer.

De ansatte i prosjektet er til stede på de videregående skolene og følger opp elever som sliter med motivasjon, helseutfordringer eller lignende.

3. Samarbeidspartnere

I «Stay at School» er de videregående skolene viktige samarbeidspartnere. Oppfølgingen av deltakerne her skjer i samarbeid med kontaktlærer, og eventuelt miljøterapeut ved skolen, helsesykepleier og rådgiver dersom det er nødvendig for å få til en god skolehverdag for eleven. God kontakt med lærerne på skolen er spesielt viktig for å komme i kontakt med de elevene som begynner å slite. I oppfølgingen av lærlinger som man vet kan få det utfordrende i lærlingtiden er det opprettet kontakt med opplæringskontor og aktuelle bedrifter. NAV bidrar også i noen tilfeller med økonomisk bistand til bedriften i en periode frem til en eventuell lærekontrakt kan signeres.

Prosjektet «Back to School» er plassert ved ungdomsarenaen Talenhuset i Telemark. Det jobbes tett opp mot videregående skoler, Notodden ressurscenter, eksamenskontoret, oppfølgings-tjenesten, PPT, Ung Arena, SLT og politiet. I rapporteringen av tiltaket pekes det på at dette samarbeidet har resultert i mindre utenforskap og økt deltakelse på kvalifiserende aktiviteter blant ungdommene i målgruppa. NAV/tiltaket har også deltatt i et utvalg, sammen med blant andre med PPT, helsesøster og politiet, der de har delt erfaringer og fått informasjon om aktuelle personer. Det blir understreket at samarbeidet med andre enheter i kommunen har vært viktig for tiltaket.

4. Konkret beskrivelse av tiltaket

Gjennomføringen av tiltaket «Stay at School» skjer ved at ansatte er til stede ved de videregående skolene i Midt-Telemark og Nome 4-5 dager i uken. Her følges aktuelle kandidater opp på skolen av NAV-ansatte og samarbeidspartnerne nevnt over. Det er ikke nytt at NAV er til stede i skolen, men vanligvis vil det være gjennom en ordinær NAV-veileder. I dette tilfellet er det en veileder fra Jobbhuset, som har en rolle mer lik oppfølgingstjenestens veiledere, som er til stede i skolen.

For å kunne gjennomføre «Stay at School» er altså den viktigste ressursen personer med rett kompetanse. Det er likevel et poeng å se «Stay at School» i sammenheng med «Back to School» som krever andre ressurser.

Utfordringer med «Stay at School» er blant annet å være nok til stede på de ulike videregående skolene i området. Det pekes også på at elever som er nær ved å droppe ut av skolen kan være vanskelig å gripe fatt i.

Tiltaket «Back to School» handler om å hjelpe ungdom som av ulike årsaker ikke har klart å fullføre videregående, med å ta eksamen som privatist. Ungdommene får hjelp til å melde seg opp til eksamen og eksamensavgift betales av NAV. NAV finner og dekker relevant litteratur, ordner med hospitering/lærer, legger opp studieplan og følger opp og motiverer deltakere frem mot eksamen. Alt dette skjer hos Talenthuset i Midt-Telemark og Nome. Deltakerne får også tilbud om å bli kjørt til eksamenslokalet på eksamensdagen, noe nesten alle takker ja til. Å kjøre ungdommene til eksamen blir beskrevet som viktig siden mange deltakere ellers ville ha snudd i døren eller latt være å møte.

Å ha en egen ungdomsarena som er hyggelig, og hvor man får etablert gode relasjoner til ungdommene, er en viktig ressurs for tiltaket.

Utfordringer med «Back to School» er lite tro på egne evner blant deltakerne, noe som ofte kan skyldes vanskelige hjemmeforhold, mobbing, dysleksi eller andre psykiske utfordringer. Dette gjør at ungdommene har behov for mer individuell oppfølging.

Det er også mange som gruer seg veldig til eksamen, og forteller om forventningspress, angst og depresjon. Flere av ungdommene forteller at de er mye alene. Motivasjonen hos deltakerne er også vekslende, noe som krever at veileder er tett på og motiverer når det trengs.

5. Hva ble oppnådd?

For å undersøke måloppnåelse har NAV Midt-Telemark sett på flere indikatorer som kan vitne om

(...) Vi så at mange hadde en utfordrende situasjon privat. Vi ville skape en arena hvor de kunne få et godt læringsmiljø. Ungdomshuset skal ikke se ut som et NAV-kontor, det skal være sofa og kjøkken.

Vi skal ha måltider sammen, lage mat sammen, og gå tur sammen, for å skape en god relasjon. De er mennesker som har mistet troen på egne ferdigheter. Vi har drevet mye motivasjonsarbeid og gitt dem troen på seg selv.

- Innspill fra ansatte i tiltaket

Dette er også ansatte ved eksamenskontoret, som kjenner prosjektet, enige i. For «Back to School» er det viktig poeng å skape en arena for et godt læringsmiljø.

Talenthuset/ungdomshuset hvor tiltaket holder til bør ikke se ut som et NAV-kontor, og det bør være sofa og kjøkken der. Dette er for å skape en god relasjon til ungdommene gjennom for eksempel å lage mat og gå turer sammen. Tilbudet ved Talenthuset/ungdomshuset er tatt med inn i prosjektet. Det kan være behov for å se på disse tingene samlet for å kunne hjelpe ungdom med å ta fag dersom de for eksempel har en utfordrende situasjon privat, har lese- og skrive-vansker, psykiske utfordringer eller vanskelige forhold hjemme.

gode resultater i prosjektet. Disse er beståtte og gjennomførte eksamener og tilbakemeldinger fra skolen om gjennomføring blant elevene.

I prosjektperioden har kandidatene i «Back to School» gjennomført rundt 90 eksamener, hvorav omkring 80 er bestått. Oppfatningen blant ansatte i tiltaket er at nesten ingen av kandidatene ville ha kunnet fullføre eksamen uten tiltaket.

Dette er i hovedsak basert på tilbakemeldinger fra deltakerne. Mange av dem har mistet troen på egne ferdigheter eller de sliter med stress og angst for ikke å lykkes. Mange møter av den grunn ikke opp på eksamensdagen.

Skolene melder også om at samarbeidet med «Stay at School» har ført til at mellom 20-25 ungdommer som sto i faresonen for å droppe ut, har gjennomført skolegangen sin. Det rapporteres altså om at tiltaket har oppnådd redusert frafall i videregående skole, og økt andel med bestått og fullført opplæringsløp.

Resultatet av tiltaket er også at flere er i arbeid og færre på passive stønader. I tillegg har tilbakemeldinger fra lærere og elever i skolen om hvor viktig tjenesten er, vært en indikator på god måloppnåelse. Det samme er opplevelsene de har med at unge får tro på egne evner etter deltakelse, og at de klarer å avklare utfordringer hos unge og sette i gang tiltak. Nå er det også tre masterstudenter som forsker på tiltaket, og tiltaket er overført til ordinær drift. Overføring til ordinær drift er oppnådd gjennom dekning i media og politisk forankring av finansiering.

Viktige suksessfaktorer for tiltaket er gode relasjoner til ungdommene, tett og individuell oppfølging og tilgjengelighet. Med sistnevnte menes at ansatte i tiltaket har vært lette å få tak i etter behov, også på kveldstid. Videre har det vært viktig at NAV dekker eksamensavgift og litteratur, gir studieveiledning og hjelper til med forberedelser til eksamen, samt at kandidatene blir kjørt til eksamen og at veileder venter på dem der.

Til slutt trekkes samarbeid med andre aktører i kommunen frem som en viktig suksessfaktor. Dette har bidratt til at de har kunnet gi et helhetlig tilbud, og at elever som faller ut av videregående raskt blir plukket opp og veiledet videre til aktivitet i Talenthuset.

6. Overføring til drift på andre NAV-kontor

NAV Midt-Telemark anser tiltaket en suksess som bør innføres i andre regioner.

Selv har de overført tiltaket til normal drift ved at finansieringen er politisk forankret i kommunestyret. De har mottatt henvendelser fra andre NAV-kontor og delt informasjon om prosjektet. I tillegg er NAV Midt-Telemark åpne for å ta imot besøk av andre for å vise hvordan de jobber. Tiltaket anses som godt egnet for innføring i andre NAV-kontor.

En eventuell hindring er at tiltaket baserer seg på at det finnes en ungdomsarena utenfor NAV sine lokaler, dette er det ikke gitt at alle kommuner har.

7. Følgeforskning

Utprøvingen av dette tiltaket vil også følgeforskes av NTNU Samfunnsforskning. Hensikten med følgeforskningen er å systematisk dokumentere innføringen av tiltaket i den nye settingen, og å evaluere utprøvingen og måloppnåelsen for tiltaket. Dette vil bidra til å forstå og forklare utfordringer og suksessfaktorer ved implementeringen av tiltaket i lokal kontekst. Videre vil også det utprøvende NAV-kontoret kunne støtte seg på NTNU Samfunnsforskning sin kompetanse underveis slik at ønskede mål i større grad realiseres.

Følgeforskningen vil innebære at NTNU Samfunnsforskning samler inn data underveis i prosjektet. For datainnsamling som berører enkeltpersoner (intervjuer, spørreskjema e.l.) vil det være frivillig å delta, og alle deltakernes forskningsetiske rettigheter vil ivaretas (f.eks. rett til å trekke seg uten begrunnelse, rett til å ha sine data slettet).

8. Hvorfor dette tiltaket?

Tiltaket er evaluert av NTNU Samfunnsforskning som et av over 200 tiltak som virker å ha både lovende måloppnåelse og er overførbart til andre NAV-kontor. Derfor tror vi at tiltaket kan ha en positiv innvirkning på målgruppen også for de utprøvende NAV-kontor. Videre går utprøving av tiltaket inn i en større sammenheng med systematisk kunnskapsgenerering i NAV.

Å prøve ut arbeidsmetoder som har vist seg å ha potensiale for å forbedre sosialtjenestefeltet er et steg på veien til å identifisere effektive tjenester som kan gjøre de sosiale tjenestene i NAV bedre på nasjonalt nivå.